

slikah svoje upe in načrte, ki so jih kovali v najbolj skritih kotičkih svoje notranjosti, ki pa jih niso mogli nikdar uresničiti; in nazadnje — filmska predstava traja le dve uri, trikrat na teden se menjajo programi, izbira je naravnost bogata. Tako si je film pridobil s svojevrstnimi, dotlej neznanimi sredstvi sloves in pomen najsodobnejše umetnosti. (Konec sledi.)

Kronika

FRANCE KIDRIČ — ŠESTDESETLETNIK.

Letošnjega 23. marca je pričakal sredi plodnega znanstvenega dela vseučiliški profesor dr. France Kidrič, redni član Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, šestdesetletnico svojega rojstva. Čeprav danes še ni mogoče do kraja izmeriti njegovih zaslug za slavistiko in slovenistiko, ker jubilat še vedno živahno snuje in ustvarja in ker dolguje naši literarno zgodovinski vedi dovršitev še tega in onega dela, je vendarle jasno vsakomur, da ga lahko štejemo med prve literarne historike in teoretike pri nas. Še globlje so o tem prepričani tisti, ki poznajo stanje slovenske literarno zgodovinske znanosti pred njegovim nastopom v javnosti. Z njim se je rodil Slovencem mož z jasno zavestjo dolžnosti, da mora posvetiti vse svoje darove narodu, ki mu pripada. Dognati in prikazati neizkrivljeno podobo trde rasti svojega zamudniškega naroda, kolikor se le-ta izraža v njegovi besedi od prvih slučajnostnih beležk preko protestantizma, preko XVII. stoletja do preroda, romantike, Prešerna in njegove dobe, v tem je Kidričeva življenjska naloga. Za to delo, s katerim venomer potrjuje doma in pred svetom našo narodno samobitnost, ga usposablja ostro, logično mišljenje, globoka doganljivost, izredna vztrajnost, velika delovna ekonomija, široka razgledanost, pa tudi sposobnost, jasno in prepričljivo izraziti ta svoja spoznanja. Poleg tega si je znal ustvariti tudi pogoje, da te sposobnosti lahko razvije do kraja. Po strogo začrtani poti je jubilat to tudi dosegel, saj zavzema danes eno izmed tistih stolic na slovenski univerzi, ki dajejo temu znanstvenemu zavodu pravi *raison d'être*.

Že zgodaj je dr. Kidrič kazal smisel in veselje za študij slovstva. To nagnjenje je netil v njem že v 4. šoli mariborske gimnazije njegov tedanji razrednik dr. Fran Vidic. Po dokončanih visokošolskih študijah pri prof. Jagiču in promociji na Dunaju je služboval, kakor njegov vrstnik dr. Ivan Prijatelj, v dunajski dvorni knjižnici. Študiral je medtem tudi v Rusiji (1914). Po habilitaciji na dunajski univerzi (1919) je bil postavljen za rednega profesorja ljubljanskega vseučilišča (1920).

Objavljati je začel dr. Kidrič l. 1906. in do danes obogatil naše znanstveno in publicistično slovstvo z dolgo vrsto člankov, kritik, polemik, študij, razprav itd. (Popolno bibliografijo njegovega dela do danes s 344. številkami najdeš v obzorniku Slovenski jezik III., str. 11—19.) Tu se ti odpre pravi vpogled v različne dobe in področja, ki se je z njimi ukvarjal. Stoletja beležk brez literane tradicije, Protestantizem, Delo za katoliški repertorij, Prve prerodne generacije, Prešeren, Prešernovi sodobniki, Novejše slovstvo, Slovenistika, Šolstvo, Gledališče, Zgodovina in genealogija, Sodobna kulturna politika, Korespondenca, Portreti, Zgodovina slovenske književnosti v celoti, Slovanske književnosti, Nemška književnost itd. to so le naslovi dob in strok, ki se dajo vanje zajeti v glavnem njegove objave. Kot sotrudnika ga srečamo v raznih tujih in domačih strokovnih glasilih, revijah, znanstvenih publikacijah in dnevnikih, kakor n. pr. v Jagičevem Arhivu, celjski Domovini, Izvestju Muzejskega društva za Kranjsko, Naših zapiskih, Roczniku Sławistycznym, Carnioliji, Časopisu za zgodovino in narodopisje, Ljubljanskem Zvonu, Slovanskem Přečledu, Vedi, Zborniku Matice slovenske, Radu, Slovanu, Časopisu za slov. jezik, književnost in zgodovino, Južnoslovanskem filologu, Slaviji,

Bogoslovnem vestniku, Razpravah Društva za humanistične vede, Zborniku za umetnostno zgodovino, Kroniki, Slovenskem jeziku, sarajevskem Pregledu, Jutru itd. Zlasti dragoceni so dalje njegovi številni prispevki v Narodni enciklopediji in Slovenskem biografskem leksikonu. Kot samostojne knjige so izšle: Die protestantische Kirchenordnung der Slovenen (1919), Bibliografski uvod v zgodovino reformacijske književnosti pri Južnih Slovanih v XVI. stol. (redka litografirana izdaja iz l. 1927.), Zgodovina slovenskega slovstva (1926—1938), Dobrovský in slovenski preporod (1930), Korespondenca Janeza Nep. Primica (1934), Prešeren I. in II. (1936, 1938) in Zoisova korespondenca 1808—1809 (1939). Slovenska javnost ga pozna tudi kot predavatelja o Trubarju, Linhartu, Prešernu i. dr.

Profesor Kidrič se je sistematično lotil iskanja tiskov, rokopisov in arhivalij, da je kritično pretresel vse dotedanje izsledke svojih predhodnikov, da je na drobno analiziral celo vrsto historičnih dejstev, vnesel v zgodovino slovenskega slovstva nove vidike, ki omogočajo natančno klasifikacijo posameznih obdobj, na novo osvetlil okolje, iz katerega so rasle posamezne osebnosti, prikazal gmotna in duhovna gibalna literarnih prizadevanj v času in kraju, pomensko in estetsko opredelil slovstvena dela ter strnil našeto podrobnosti v veliko sintezo, ki jo predstavljata njegova Zgodovina slovenskega slovstva in Prešeren. Novost je njegova znanstvena metoda, ki je ni prevzel od drugod, ampak mu jo je narekovalo trdo delo, ko se je poglobljal v zgodovinske probleme in jih razčlenjeval. Služeč le resnici je popravil marsikatero zgodovinsko krivico in razgalil mnoge potvare, ki so jih hote ali nehote zagrešili njegovi predhodniki in sodobniki.

Nič manjših zaslug nima prof. Kidrič kot akademski učitelj in vzgojitelj znanstvenega naraščaja. Tudi v tem pogledu si je popolnoma svest svojih nalog. V dvajsetih letih je s skrbnim razumevanjem pravega vzgojitelja, z vzglednim interesom in z nesebično pomočjo slehernemu talentiranemu stremljenju vzgojil dolgo vrsto mladih slavistov, ki se danes kot znanstveniki ali praktični delavci na šolah uveljavljajo v korist slovenski kulturi. Poleg trdnega poznavanja stroke se odlikujejo zlasti z vestnostjo, vztrajnostjo in kritičnostjo, k čemur sta bistveno pripomogla vpliv in vzgled njihovega učitelja.

A. G.

STOLETNICA MUZEJSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO.

L. 1839. je bilo v Ljubljani ustanovljeno „Društvo kranjskega deželnega muzeja“. Njegov namen je bil, da skrbi za kranjski deželni muzej, ki so ga v prejšnjem desetletju ustanovili kranjski deželni stanovi in ki je bil navezan le na prostovoljne prispevke. Društvo je imelo v začetku poluraden značaj in je prišlo zaradi muzeja večkrat v kompetenčne konflikte z deželnimi stanovi; njegova glavna skrb je veljala muzeju in šele v petdesetih in šestdesetih letih je izdalo tri zvezke svojega „Jahreshefta“ s prirodoslovno vsebino, medtem ko so bila tedanja historična prizadevanja koncentrirana v Zgodovinskem društvu za Kranjsko in v njegovem glasilu. L. 1865. se „Društvo kranjskega deželnega muzeja“ preoblikuje v popolnoma zasebno „Muzejsko društvo za Kranjsko“ in izda v naslednjem letu prvi zvezek svojih „Mitteilungen“. Zaradi političnih bojov ustavne dobe se pa pozornost članov obeh društev odvrne drugam, društvi zapadeta v letargijo in njuni glasili prenehata. Šele po preselitvi muzeja v sedanje poslopje so se proti koncu osemdesetih let zgodovinarji in prirodoslovci združili v oživiljenem Muzejskem društvu, ki nato od 1889 dalje ni več prenehalo z rednim izdajanjem letnih publikacij. Po smrti Dežmana, najbolj agilne osebnosti starega Muzejskega društva, prevladujejo med njegovimi člani Slovenci, vendar pa ohrani društvo v narodnem oziru nevtralen značaj; poleg nemških „Mitteilungen des Museal-Vereins für Krain“ izdaja že od 1891 slovenska „Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko“, pozneje se pa obe publikaciji združita v dvojezično „Carniolo“; v nemščini pišejo tudi